dr hab. Grzegorz Dąbrowski prof. uczelni
Dziedzina – sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna – instrumentalistyka

Izabelin, dn. 02 września 2019 roku

Recenzja pracy doktorskiej Pana magistra Dariusza Batora

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna w Gdańsku – Rada Wydziału Instrumentalnego, pismo z dnia 08.07. 2019 roku, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 wraz ze zmianami Dz. U. z dnia 17.08.2005 roku Nr164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt.2).

Dotyczy:

Uchwały nr 137/2018-2019 Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Gdańsku z dnia 01.07.2019 r. w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek Pana mgr Dariusza Batora z dnia 29.04.2019 roku, przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.
- wyznaczenia recenzentów: prof. dr hab. Marka Barańskiego z Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach i dr hab. Grzegorza Dąbrowskiego prof. uczelni Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy

- liczba uprawnionych członków Rady Wydziału	21
- na posiedzeniu obecnych było	12
- oddano głosów ważnych	12
- za wyznaczeniem recenzentów	12
- głosów przeciwnych	0
- głosów wstrzymujących się	0

Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały było zachowane

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595, ze zmianami Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 roku tekst jednolity art. 6 ust. 1,3). Rada Wydziału Instrumentalnego posiadała uprawnienia do przeprowadzenia przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka. Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Instrumentalnego prof. zw. dr hab. Elżbietę Rosińską pisma sygnowanego datą 08.07.2019 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mojej osoby jako recenzenta pracy doktorskiej **Pana magistra Dariusza Batora** pt. *„Podobieństwa i różnice w technikach gry na fagocie i kontrafagocie systemu niemieckiego"* została dołączona następująca dokumentacja:

- dokumentacja Doktoranta
- praca doktorska
- Uchwała nr 113/2018-2019 z dnia 29.04.2019 dotycząca wyznaczenia promotora prof. dr hab. Wojciecha Orawca
- Uchwała nr 137/2018-2019 z dnia 01.07.2019 dotycząca powołania recenzentów
- protokoły komisji skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań
- lista obecności członków Rady Wydziału,
- Protokół komisji skrutacyjnej z głosowania Rady Wydziału na posiedzeniu w dniu 29.04.2019 i z dnia 01.06.2019

W złożonej przez Doktoranta dokumentacji znajdujemy: kwestionariusz osobowy, uwierzytelnioną kopię dowodu osobistego i dyplomu ukończenia studiów wyższych, życiorys artystyczny, propozycję tematu, koncepcję pracy doktorskiej, wykaz dorobku artystycznego, prac artystycznych, opis dorobku pedagogicznego, nagrody i dyplomy, osiągnięcia studentów oraz opinie o Doktorancie.

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan Dariusz Bator urodził się 11 listopada 1974 roku w Lublinie. W latach 1989–1993 uczęszczał w rodzinnym mieście do II Liceum Ogólnokształcącego im. Hetmana Jana Zamoyskiego, do klasy o profilu matematyczno–fizycznym. Edukację muzyczną rozpoczął w Szkole Muzycznej I i II stopnia im. Tadeusza Szeligowskiego w Lublinie. Gry na fagocie uczył się u mgr Grażyny Woć-Kowalik oraz mgra Wiesława Kapronia. Dyplom średniej szkoły muzycznej uzyskał

w 1994 roku w Zespole Szkół Muzycznych im. Józefa Elsnera w Warszawie w klasie fagotu dra hab. Artura Kasperka. Od 1994 do 1999 roku, studiował grę na fagocie w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie prof. Bogumiła Gadawskiego. W maju 1999 roku zdobył I Nagrodę na Ogólnopolskim Konkursie dla Oboistów i Fagocistów w Sieradzu. Również w 1999 roku otrzymał stypendium ufundowane przez The Boston Conservatory. Podczas pobytu w Bostonie swoje umiejętności doskonalił pod kierunkiem Suzanne Nelsen – fagot (The Boston Symphony Orchestra) oraz Davida Ohaniana – kameralistyka (założyciel Canadian Brass oraz członek The Boston Symphony Orchestra). W 1997 roku został przyjęty do Polskiej Orkiestry Radiowej w Warszawie, gdzie pracował przez okres sześciu lat jako fagocista i kontrafagocista. W latach 1997–2002 współpracował m.in. z Polską Filharmonią Kameralną w Sopocie, Chopin Academy Orchestra w Warszawie, Małą Filharmonią w Warszawie, Filharmonią Narodową (współudział w wykonaniach „Siedmiu Bram Jerozolimy" Krzysztofa Pendereckiego). Jako muzyk orkiestrowy brał udział w nagraniach dla Polskiego Radia i Telewizji. Pracował pod batutą takich dyrygentów jak: Tomasz Bugaj, Henryk Czyż, Agnieszka Duczmal, Krzesimir Dębski, Florencio Jose Maria Junior, Chikara Imamura, Jacek Kaspszyk, Jerzy Katlewicz, Kazimierz Kord, Jan Krenz, Jerzy Maksymiuk, Wojciech Michniewski, Marek Moś, Marcin Nałęcz–Niesiołowski, Krzysztof Penderecki, Marek Pijarowski, Wojciech Rajski, Jerzy Salwarowski, Andrzej Straszyński, Tadeusz Strugała, Tadeusz Wojciechowski, Grzegorz Nowak, Kurt Masur, Enio Morricone, Michel Camen, Maurice Jarre, Massimo Zanetti. Praca w różnych orkiestrach dała mu możliwość występowania z wieloma wybitnymi solistami: Vadim Brodski, Kaja Danczowska, Krzysztof Jakowicz, Konstanty Andrzej Kulka, Marek Drewnowski, Wanda Wiłkomirska, Bronisława Kawalla, Jerzy Marchwiński, Leszek Możdżer, Janusz Olejniczak, Piotr Paleczny, Ewa Pobłocka, Regina Smendzianka, Stanisław Bunin, Justus Frantz, Nelson Goerner, Olli Mustonen, Ryszard Karczykowski, Aleksandra Kurzak, José Carreras, Montserrat Caballe, Isabelle Moretti, Tomasz Strahl, Daniel Müller–Scott, Natalia Guttman, Violeta Urmana. Koncertował niemal we wszystkich krajach Europy grając w największych salach koncertowych i na festiwalach muzycznych: Alte Oper we Frankfurcie na Menem, Audytorium Strawińskiego w Montreux (Szwajcaria), Ton Halle w Zurichu, Royal Festival Hall w Londynie; filharmonie: w Kolonii, Düsseldorfie, Norymberdze, Barcelonie, Sztokholmie, Kopenhadze, Istambule, Atenach, Birmingham, Dublinie, Kijowie, Wilnie; Schleswig-Holstein. Lata 2003–2005, to okres Mistrzowskich Studiów Podyplomowych w zakresie gry na fagocie, które odbył w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu pod kierunkiem prof. dra hab. Czesława Klonowskiego. Od 2005 roku do chwili obecnej jest zatrudniony na stanowisku starszego wykładowcy we wrocławskiej Akademii. Oprócz zajęć z głównego przedmiotu,

prowadzi również zespoły kameralne – mieszane jak i jednorodne oraz zajęcia: studia orkiestrowe. Ponadto jest promotorem jak i recenzentem prac licencjackich oraz magisterskich. Od 2006 roku zasiada w jury „Konkursu Małych Form Instrumentalnych", organizowanego przez Katedrę Instrumentów Dętych, Perkusji i Akordeonu naszej Akademii, a od 2009 jest sekretarzem tego konkursu. Od 2007 roku prowadzi zajęcia w ramach kursu: Letnia Akademia Muzyczna we Wrocławiu, a od 2011 jest jego kierownikiem organizacyjnym. Jednocześnie jest solistą Orkiestry Opery Wrocławskiej. Współpracuje również z takimi orkiestrami, jak: Leopoldinum, Wratislavia. Od 2017 – 2019 roku pełnił funkcję Prodziekana Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska mgr Dariusza Batora składa się z dzieła artystycznego oraz jego opisu pod tytułem: *„Podobieństwa i różnice w technikach gry na fagocie i kontrafagocie systemu niemieckiego"* przygotowana pod kierunkiem promotora prof. dr hab. Wojciecha Orawca.

DZIEŁO ARTYSTYCZNE

Dzieło artystyczne mgr Dariusza Batora to zarejestrowane na nośniku elektronicznym (płyta CD) następujące utwory:

1. (nr 1–3) Gustav Schreck – *Sonata na fagot i fortepian* op. 9;
2. (nr 4–6) Girolamo Paolo Besozzi – *Sonata B-dur na fagot i basso continuo*;
3. (nr 7–9) Girolamo Paolo Besozzi – *Sonata B-dur na fagot i basso continuo* (transkrypcja na kontrafagot i fortepian);
4. (nr 10–13) Terje Bjørn Lerstad – *Sonata na kontrafagot i fortepian* op. 113.

W nagraniu Doktorantowi towarzyszą:

Elżbieta Zawadzka – fortepian, Aleksandra Rupocińska – klawesyn, Maciej Miłaszewicz – wiolonczela, Mirosław Gąieniec - fortepian

Nagranie zrealizowane zostało w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej im Karola Lipińskiego we Wrocławiu: w dniach 04-06 maja 2018 r. oraz 07-18 czerwca 2019 w sali 102E Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu. Rejestracja nagrania: dr inż. Marzena Czajkowska oraz mgr inż. Grzegorz Bieńko. Mastering: Marcin Mirowski.

Prezentowane nagranie przekonuje nas, że Pan Dariusz Bator to z pewnością jeden z najwybitniejszych fagocistów, jak również kontrafagocistów w kraju. Grę Doktoranta cechuje głęboki, plastyczny dźwięk. Pewność intonacyjna oraz precyzja rytmiczna to niewątpliwie atuty Artysty. W Jego grze dostrzegamy ogromną wrażliwość oraz ekspresję, wszystkie te cechy, które wyzwalają u słuchacza zainteresowanie i emocje. Z wielką swobodą kształtuje dźwięk i operuje wibracją oraz dynamiką. Zauważamy nienaganną technikę oraz zróżnicowaną artykulację. Doktorant prowadzi narracje wyraziście, logicznie i przekonywująco. Bardzo dobra współpraca z współwykonawcami dodaje spójności i podkreśla wyrazistość używanych środków artystycznego przekazu. Od strony technicznej nagranie jest poprawne, balans i proporcje właściwe. Z wielkim zainteresowaniem wysłuchałem utworów realizowanych na kontrafagocie t. j. Sonatę B-dur na fagot i basso continuo Girolamo Paolo Besozziego (w transkrypcji na kontrafagot i fortepian), jak również sonatę na kontrafagot i fortepian op. 113 Terje Bjørn Lerstada. Również w grze na tym wyjątkowym i nie docenianym instrumencie Doktorant prezentuje umiejętności zasługujące na najwyższy podziw.

CZĘŚĆ OPISOWA

Opis dzieła, który jest integralną częścią pracy doktorskiej, składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, summary, bibliografii, wykazu skrótów oraz symboli, spisu ilustracji i przykładów muzycznych, wykazu tabel i utworów na kontrafagot, tabeli chwytów na fagot i kontrafagot. Doktorant umieszcza również kopię manuskryptu Sonaty B-dur na fagot i basso continuo Girolamo Paolo Besozziego. Chcąc przybliżyć ewolucję fagotu i kontrafagotu Autor pracy w pierwszym rozdziale skupia się na historii budowy wyżej wymienionych instrumentów. Zawarte w nim zostały informacje o poprzednikach fagotu i są uzupełnieniem innych prac doktorskich czy też habilitacyjnych, napisanych przez polskich fagocistów uprzednio podejmujących ten wątek. Ze względu na brak materiałów źródłowych w języku polskim odnoszących się do rozwoju budowy kontrafagotu praca Doktoranta stanowi całkowicie nowe ujęcie tematu w polskim piśmiennictwie. Oprócz historiograficznego kontekstu omawianych instrumentów w rozdziale pierwszym przedstawiona jest również sylwetka Susan Nigro – amerykańskiego pedagoga i wirtuoza gry na kontrafagocie. Autor przedstawia także ogólną charakterystykę stroików do fagotu i kontrafagotu z uwzględnieniem wielu często jaskrawych różnic jakie w nich występują. Rozdział drugi zatytułowany jest: „Ogólna charakterystyka budowy ciała oraz funkcji życiowych organizmu człowieka w odniesieniu do wykonawstwa instrumentalnego, ze szczególnym uwzględnieniem gry na fagocie i kontrafagocie". W rozdziale tym opisane są niektóre układy narządowe człowieka, ogólna charakterystyka ich budowy anatomicznej oraz podstawowe funkcje jakie pełnią z perspektywy, muzyka – instrumentalisty. Doktorant uzupełnia wiedzę z zakresu pozamuzycznych dziedzin nauki takich jak: biologia, anatomia oraz filozofia, które ujęte zostały w wielopłaszczyznowym spojrzeniu na funkcje łączące procesy psychofizyczne w wykonawstwie muzycznym. Główna część rozprawy doktorskiej to rozdział trzeci, zatytułowany: „Techniki gry na fagocie i kontrafagocie w kontekście procesów

psychofizycznych". Autor klasyfikuje wszystkie cechy fagotu i kontrafagotu, wykazuje podobieństwa oraz przedstawia różnice, po czym zestawia je w formie tabeli. W dalszej części rozdziału Doktorant szczegółowo omawia problematykę związaną z technikami gry na fagocie i kontrafagocie. Uwagi Jego dotyczą: techniki palcowania w kontekście ruchu palców, umiejscowienie stroika między wargami ust, wpływ budowy stroika na zadęcie oraz sposób jego funkcjonowania, siła zadęcia, wydobycie dźwięku, praca języka, ruchy zadęciowe, intonacyjno-barwowa kontrola zadęcia, zależności pomiędzy technikami zadęcia i oddychania oraz stroikiem fagotowym i kontrafagotowym. Omówiona także w rozdziale trzecim została technika oddychania. Rozdział czwarty zatytułowany: „Utwór muzyczny w aspekcie technik wykonawczych" to oryginalna analiza środków wyrazu oraz szeroko rozumianego wykonawstwa muzycznego. W rozdziale tym wszystkie elementy dzieła muzycznego takie jak: artykulacja, dźwięk i jego właściwości, melodyka, rytm, metrum, agogika, dynamika, harmonia, fraza oraz ekspresja poddane są bardzo szczegółowej analizie technicznej. Każdy z powyższych elementów wykonawczych prezentowany jest w odniesieniu do dzieła artystycznego pracy doktorskiej. Podsumowując pracę Autor przedstawia subiektywne spostrzeżenia oraz uwagi dotyczące roli kontrafagotu we współczesnych realiach. Ważnym elementem dysertacji jest obszerny spis utworów na kontrafagot oraz autorski zbiór chwytów, które z pewnością okażą się przydatne każdemu fagociście. Konstrukcja pracy spełnia wszelkie wymogi formalne. Tezy oraz myśli przedstawiane są w sposób logiczny i spójny. Pan mgr Dariusz Bator swobodnie posługuje się językiem naukowym, używa właściwej terminologii. Badania przeprowadzone przez Doktoranta opierają się o szeroką literaturę przedmiotu. Strona edytorska prezentowanej pracy nie budzi zastrzeżeń; cytaty, przypisy, przykłady nutowe wkomponowane są w tekst przejrzyście, czytelnie i logicznie.

KONKLUZJA

Reasumując można stwierdzić, iż praca doktorska Pana mgr Dariusza Batora, tj. zarejestrowane nagranie wraz z jego opisem, stanowi wartościowe przedsięwzięcie naukowo-artystyczne i niewątpliwie przyczyni się do rozwoju dyscypliny artystycznej, którą Doktorant reprezentuje. Praca Doktoranta jest dziełem nowatorskim, ponieważ porządkuje i systematyzuje wszystko co dotyczy fagotu ze szczególnym uwzględnieniem jego basowej odmiany – kontrafagotu. Uważam, że Pan mgr Dariusz Bator wykazał się głęboką wiedzą zarówno w teorii, jak i praktyce oraz umiejętnością przeprowadzenia samodzielnej pracy badawczej i artystycznej. W moim przekonaniu Doktorant rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił wymagania art. 13. ust. 1 Ustawy z dnia 13.03.2003 roku.

Pracę Pana mgr Dariusza Batora przyjmuję bez zastrzeżeń.

dr hab. Grzegorz Dąbrowski prof. uczelni

Grzegorz Dąbrowski